

Les fogueres del món contemporani

Published by [Interacció](#) [1] on 25/09/2018 - 10:49 | Last modification: 10/06/2026 - 14:11

Abans que existissin els equipaments culturals, les biblioteques o els centres cívics, hi havia espais al voltant dels quals les comunitats es reunien per explicar històries, transmetre coneixements i construir sentit compartit. Aquesta imatge inspira una reflexió sobre el paper dels centres culturals de proximitat en societats cada vegada més fragmentades i connecta directament amb una de les preguntes d'[Interacció18](#) [2]: com es transmet la humanitat dels humans?

María Zambrano suggeria que l'art conserva la petjada d'una forma d'existència que intentem recuperar. Potser per això moltes pràctiques culturals semblen retornar una vegada i una altra a una mateixa escena fundacional: un grup de persones reunides per escoltar, aprendre, recordar o imaginar conjuntament.

La imatge de la foguera és probablement una de les expressions més antigues d'aquesta experiència compartida. Al seu voltant es transmetien relats, coneixements, valors i maneres d'habitar el món. La cultura era inseparable de la vida col·lectiva. No constituïa un sector específic ni una activitat diferenciada. Formava part dels mecanismes a través dels quals una comunitat es reconeixia i es reproduïa.

Zayd Minty recupera aquesta metàfora per descriure els centres culturals de proximitat contemporanis. Segons la seva lectura, aquests espais continuen exercint una funció essencial: oferir llocs segurs on les persones poden trobar-se, compartir experiències i aprendre les unes de les altres.

Les primeres fogueres van ser espais de transmissió. Els centres culturals continuen exercint aquesta funció sota formes contemporànies.

La qüestió adquireix una rellevància especial en un context marcat per l'aïllament, la fragmentació social i la digitalització de moltes relacions humanes. Els centres culturals de proximitat apareixen així com a infraestructures de relació. Espais on es poden activar vincles, construir identitats compartides i experimentar formes de participació que difícilment es produeixen en altres àmbits.

Des d'aquesta perspectiva, el seu valor no depèn únicament de les activitats que programen. Depèn sobretot de la seva capacitat per sostenir trobades, generar confiança i facilitar processos d'aprenentatge col·lectiu. Una idea que connecta directament amb Interacció18, on Eulàlia Bosch proposa pensar la cultura i l'educació com a processos inseparables de transmissió humana.

Tanmateix, la metàfora de la foguera també permet observar les fragilitats d'aquests espais. Minty descriu les dificultats dels centres culturals comunitaris sud-africans, sovint obligats a sobreviure amb recursos escassos i sotmesos a lògiques de mercat que poden allunyar-los de la seva funció social.

Els espais culturals comunitaris no només necessiten compromís social. També requereixen temps, recursos i continuïtat institucional.

La pregunta no és aliena a la realitat catalana. També aquí els centres culturals de proximitat sovint han de justificar la seva existència a través d'indicadors de rendiment, assistència o impacte immediat. Mentrestant, les funcions més difícils de mesurar -la cohesió social, l'aprenentatge mutu, la construcció de confiança o la generació de sentit compartit- continuen sent les que expliquen bona part del seu valor públic.

El cas del Can Castells Centre d'Art de Sant Boi apunta precisament en aquesta direcció. El seu objectiu de trencar la percepció que l'art contemporani és quelcom aliè a la vida quotidiana constitueix també una forma de mediació cultural i educativa.

La situació encara esdevé més reveladora si observem experiències desaparegudes com Fireplace, al Poblenou. L'espai havia esdevingut un punt de trobada entre artistes, veïnat i col·lectius diversos fins que la pressió immobiliària va acabar fent inviable la seva continuïtat.

Les comunitats culturals necessiten espais físics on trobar-se. Sense espai, la relació esdevé més vulnerable.

La metàfora de la foguera és útil perquè desplaça l'atenció dels equipaments cap a la funció que exerceixen. La pregunta no és només quants centres culturals tenim, sinó quins espais mantenen viva la capacitat de reunir persones, compartir experiències i transmetre coneixements.

Potser aquesta és una de les qüestions que Interacció18 vol posar sobre la taula: si la cultura és una forma de llegat compartit, cal preguntar-se quines fogueres estem alimentant i quines deixem apagar.

Accés

WEB: [Creative City South](#). [3]

Notes

María Zambrano, "Hacia un saber sobre el alma" (1950).

Zayd Minty és un expert en cultura i desenvolupament sostenible, amb interessos en els àmbits de la diversitat, el patrimoni, l'art públic, el disseny, els espais culturals i les ciutats. El seu projecte "Creative City South", iniciat el 2016, és un espai per compartir articles sobre art, cultura, innovació i creativitat de les ciutats del sud global (Àfrica, Amèrica Central i Llatina, Àsia, el món àrab, i les illes del Carib i del Pacífic).

Categories: Article

Categories: Articles i anàlisi

Tags: participació cultural

Tags: pensament cultural

Tags: cultura i sostenibilitat

Tags: estudis socials de la cultura

Tags: equipaments culturals

Tags: diversitat cultural

Tags: cultura i salut

- [4]

Source URL: <https://interaccio.diba.cat/en/blogs/2018/fogueres-mon-contemporani>

Links:

[1] <https://interaccio.diba.cat/en/members/interaccio>

[2] <https://interaccio.diba.cat/categories-dapunts/activitats-interaccio/interaccio-jornades/interaccio-2018>

[3] <https://www.creativecitysouth.net/>

[4] <https://interaccio.diba.cat/node/7739>